

عنوان مقاله:

اندیشه اخلاقی صحابه: ضرورت، امکان و روش بازشناسی

محل انتشار:

تحقیقات علوم قرآن و حدیث، دوره 19، شماره 4 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسنده:

حامد خانی (فرهنگ مهروش) - دانشیار گروه الهیات، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

خلاصه مقاله:

مطالعات معاصر در باره تاریخ اندیشه های اخلاقی در جهان اسلام بیش تر بر شناخت اندیشه های اخلاقی فلسفی از سده ۲ قمری به بعد متمرکز بوده و در آن ها کم تر به مطالعه تاریخی، گونه شناسی و دسته بندی آرائی توجه شده است که در چارچوب سنت فلسفی جهان اسلام ننگجیده اند. غالباً خاستگاه آن اندیشه های اخلاقی عالمان مسلمان هم که در سنت فلسفی بازتابیده است، جایی بیرون از جهان اسلام جسته می شود. نگاه انتقادی به این رویکرد مستلزم آن است که شواهدی به نفع استمرار نظریه پردازی های اخلاقی در جهان اسلام از کهن ترین دوره یعنی عصر صحابه باز نماییم و به این سوال پاسخ دهیم که با کدامین مبنای نظری می توان اندیشه های کهن اخلاقی مسلمانان در عصر صحابه را بازشناخت؟ کوشش هایی که چون دستاوردشان در قالب هایی متفاوت با نظام اخلاق فلسفی عرضه شدند، ناشناخته ماندند. برای تحقق این هدف لازم است معقولیت و معناداری پی جویی اندیشه اخلاقی در عصر صحابه را نشان دهیم؛ هم چنان که می باید به این سوال پاسخ گوئیم که صحابه چه گونه ممکن است با وجود اشتراک شان در شاگردی پیامبر (ص)، پیش برندگان آراء و مکاتب مختلفی گردند؟ به همین ترتیب، می باید شیوه گردآوری منابع و راه بردهای تحلیل داده ها به تناسب این هدف را بیان کنیم. مطالعه کنونی از نوع امکان سنجی و هدف از آن هم پدید آوردن مبنایی نظری برای تحلیل تاریخ اندیشه اخلاقی در عصر صحابه است. چنان که خواهیم دید، می توان انتظار شکل گیری مکاتب اخلاقی مختلف را در عصر صحابه داشت؛ مکاتبی که می توان برپایه روش پیش نهادی در این مطالعه راهی فراسوی بازشناسی آن ها گشود.

کلمات کلیدی:

تاریخ اندیشه اخلاقی، اندیشه اخلاقی صحابه، تاریخ اخلاق اسلامی، عصر صحابه، حکمت ذوقی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1602262>

